

Løsdriftsforeningens Staldbesøg på Sydfyn

Onsdag den 10. november 2010.

Refereret af Kaj Hansen.

Der var 3 staldbesøg, hvoraf de to havde malkekøer og den tredje opfodrede slagtekalve og stude. Efter staldbesøgene var der kaffebord og møde på Ørbæk Kro. Ved mødet fortalte besøgsværterne mere udførligt om deres bedrifter, hvilket er refereret under de enkelte stalde. Desuden fortalte Hans Kristian Halmø indtryk fra en tur i USA, hvor de så kalvestalde. Arrangementet havde 51 deltagere.

Første staldbesøg var hos **I/S Rødme Nygaard, ved Torben og Søren Hansen, Rødmevej 23, 5771 Stenstrup.**

Søren Hansen bød velkommen og fortalte om bedriften. I forbindelse med generationsskifte blev der dannet et I/S, hvor far og søn hver har 50 %. I 2005 blev der opført en ny kostald med 216 sengebåse i 6 rækker, foderborde langs siderne, samt behandlings- og kælleafdeling. I sengebåsene er der madrasser med gummigranulat. Der er gummibelægning på alle køernes gangarealer, som skrubes hvert 5. kvarter med et Mullerup anlæg. Køerne malkes i en 2 x 12 sildeben malkestald, som ligger midtfor i staldens ene ende. Køerne går i to hold, som malkes i hver sin side af malkestalden. Derfor er der direkte adgang til malkegraven, fordi køerne ikke skal på tværs af malkegraven, når de forlader malkestalden. I den ene side går køer der lige har kælvet indtil de er erklæret drægtige igen. I den anden side går drægtige køer.

Kalvene går i en tidligere kostald. Ungkvæg fra 3 måneders alderen er udliciteret. Der var ellers sat plads af til ungvæg i den ene ende af stalden, men en landmand, som ønskede at ophøre med at malke, ville gerne have ungvæg i pleje, hvorfor der blev indrettet til køer i hele stalden. Denne aftale er under afvikling, hvorfor der er planlagt at bygge en stald til kvier og ikke malkende køer ved siden af kostalden (skitseforslag til den nye stald kunne ses ved besøget).

Der drives 140 HA, hvoraf de 90 er ejet. Der dyrkes majs på 54 HA, lucerne på 7 HA og græs på 20 HA. På det resterende areal dyrkes byg og hvede. De mangler 25 HA for at opfylde de nye regler om ydelsens indflydelse på dyreenhedsberegning.

Sønnen (Søren) står for stalden, mens faderen står for markarbejdet. Moderen passer kalvene. Desuden er der to elever og en førtidspensionist, som malker om eftermiddagen til hverdag. Opsamling af køer foregår mellem sengebåsene. Søren malker om morgenen sammen med den ene elev, og efterlønneren malker om eftermiddagen sammen med den anden elev. I malkestalden gives der 1½ kg kraftfoder til højtydende og 0,7 kg til lavtydende køer ved hver malkning. Der er gummi hvor køerne står i malkestalden. Der savnes fast exit. I den nuværende malkestald kan der malkes op til 250 køer. Besætningen er på 238 jerseykøer, som i gennemsnit yder knap 9000 kg ekm.

Det tog 3 år at få lov til at bygge stalden. En ansøgning om udvidelse af koantallet, blev efterkommet på 2 måneder.

Andet staldbesøg var hos **Kresten Bjerre, Hedegyden 10, 5892 Gudbjerg.**

Kresten Bjerre bød velkommen og fortalte om bedriften. I 2005 var der en dybstrøelsesstald med 100 malkekøer. Desuden blev der opfodret 800 tyrekalve. Køerne blev sat ud og i dag indkøbes der 2000 tyrekalve om året. De tre fjerdedele sendes til slagtning, når de vejer 380 kg (ca. 10 måneder gamle), medens de sidste 500 studes og sendes til slagtning, når de

er ca. 22 måneder gamle og vejer ca. 600 kg.

Der indsættes i gennemsnit 80 kalve hver anden onsdag (mellem 50 og 100 kalve). De fleste kalve kommer fra faste leverandører og halvdelen henter de selv hos leverandørerne. Alle kalve går på den besøgte ejendom de første 2 – 2½ måned. Derefter flyttes godt halvdelen til 4 andre ejendomme, hvor de går til de skal slagtes. Der spildes megen tid ved at have dyrene så mange forskellige steder, hvoraf den ene gård er 25 km væk, men det praktiseres bl.a. for at undgå miljøansøgninger. Foruden de 5 gårde med slagtekalveproduktion, har Kresten Bjerre også en gård, hvor der produceres 500.000 slagtekyllinger om året.

Kalvene indsættes i rengjorte og kalkede, halmstrøede hytter eller bokse med plads til 12 kalve i hver. Kresten Bjerre ville i dag have indrettet hytter eller bokse til 6 kalve i hver, hvor de kan gå til 4 måneders alderen, således de kun skal flyttes en gang. Også boksene til de større kalve er med dybstrøelse. Halm er en dyr post. Der anvendes 3.500 bigballe a 550 kg halm om året, heraf 500 bigballe til opvarmning af kyllingestaldene. En ny stald med sengebåse kan forrentes med besparelsen i halm.

Kalvene indkøbes når de er mellem 1 og 6 uger gamle. De fleste er under 4 uger. Kalvene behandles mod lus ved indsættelse. Der fodres mælkeerstatning 1 gang daglig i en fælleskrybbe. Der startes med 4½ l pr. kalv daglig, trappes op til 5 l, før der trappes ned igen. Der fodres med mælk i ca. 6 uger. Hver kalv får ca. 20 kg mælkepulver. 1 kg mælkepulver pr. kalv svarer til 24.000 kr. pr år, hvilket koster det samme som 1 % døde kalve.

Hver dag tilser Kresten Bjerre alle kalve og dem der er syge behandles straks. Der behandles mindst 50 kalve hver dag. Sygeligheden er størst de første 2-3 måneder. Sygerunden tager 5-6 timer hver dag. Dødeligheden er 2-3 %.

De blander alt foder på gården og kører det blandede foder ud til de andre gårde. I alt benyttes 5 millioner FE om året. Heraf indkøbes 3,5 millioner FE. 1/3 af det indkøbte foder benyttes til kyllingerne. Hvis foderet stiger med 10 øre pr. foderenhed, koster det 500.000 kr. om året. Kalvenes foder består hovedsagelig af majsensilage og hvede. Studene går på græs om sommeren.

De bedste kalve benyttes til stude (RDM og krydsninger med kødkvæg). De kalve, som skal studes, kastreres og afhornes under fuld bedøvelse så tidligt som muligt. Dvs. inden de er 3 måneder gamle. Kastrering og afhorning foretages af dyrlæge, sammen med 2 medhjælpere. Studene leveres til Gambogård, som giver en overpris på ca. 4,50 kr. pr. kg. Slagtekalvene er hidtil blevet solgt til Dansk Supermarked, men aftalen er opsagt. Der er bedre økonomi i slagtekalve end i stude, men studene kræver mindre arbejdskraft. Det er planen at øge studeproduktionen til 1000 stk. årligt. Studene færdigfedes med tilskud af kalvefoder til græsset. En SDM krydsning med kødkvæg er 1000 kr. mere værd for slagtekalveproducenten, end en SDM tyrekalv.

Før vi forlod Kresten Bjerre, fik vi serveret ciabattabrød med pålæg, samt en øl eller vand.

Tredje staldbesøg var hos **Kildegaard I/S, ved Ejner og Lars Christoffersen, Kildegaardsvej 1, 5853 Ørbæk.**

Lars Christoffersen bød velkommen og fortalte kort om bedriften. På mødet på Ørbæk Kro fortalte **Ejner Christoffersen** mere udførligt om bedriften og fremtidsplaner. Ejner Christoffersen byggede i 1972 en ny bindestald til 80 køer + opdræt. I 1977 blev stalden ombygget og udvidet til 150 køer i sengebåse og en dobbelt 12-er sildeben malkestald. I 1995 blev der opført en ny stald til 300 køer på dybstrøelse. I 2003 blev der dannet et interessentselskab med far og søn som interessenter. I 2005 købte Lars en ejendom med godt 130 køer. Derfor blev den gamle stald renoveret, samtidig med indsættelse af 2 Lely malkerobotter til at malke 115 køer. I 2006 blev dybstrøelsesstalden ændret til sengestald og samtidig udvidet. Der blev samtidig installeret 5

malkerobotter. Siden er der opført en stald med dybstrøelse til køer, som kræver særlig opmærksomhed, kælvende køer, og kalve. Der er købt yderligere 3 brugte robotter, hvoraf de 2 skal indsættes i den store sengestald og den 3. i observationsstalden.

Besætningen er på nuværende tidspunkt på godt 450 køer. Når de nyindkøbte robotter bliver installeret, bliver der plads til 650 køer. 1. kalvs køer går i den gamle kostald. I den store kostald går alle malkende køer i et hold. Kalvene går 4 dage i enkeltbokse, før de flyttes i bokse med plads til 14 kalve på dybstrøelse i hver og mælkefodring fra automater. Kvierne (211 stk.) går på Lars's gård, indtil de skal løbes. Løbekvier går i bokse med spaltegulv i den gamle kostald og drægtige kvier i den store kostald. Staldene har isoleret tag og åbne sider.

Den store stald har 6 rækker sengebåse og ikke overdækket, udvendig foderbord i begge sider. Der er madrasser i sengebåsene, som strøs automatisk af en JH Mini Strø på hængebane. Tidligere blev der strøet med snittet halm, men spaltegulvene er blevet mere rene, efter der nu strøs med savsmuld. Der er skrabere over spaltegulvene. Hver 3. uge tømmes de 4 gyllekanaler hver for sig, efter de er omrørt med traktorpumper. De 5 malkerobotter står samlet i staldens ene ende, ikke langt fra de to andre robotter i den gamle stald. Erfaringen har vist, at der ikke er problemer med at køerne fra den fjerneste ende af stalden har for langt til robotten (115 m). De næste to robotter skal også installeres nær de andre. Mælken køles ned til 4 grader, før den pumpes over i den 35.000 l store udendørs, vertikale mælketank.

Der er en betonbelagt, udendørs vaskeplads, hvor inventar (f.eks. kalvebokse) og maskiner vaskes. I forbindelse med vaskepladsen er der højtryksrensere m.m. i et lille frostfrit hus.

Der dyrkes 300 HA, hvoraf 60 HA er forpagtet. 165 HA majs, 35 HA græs (56 HA i 2011), og 20 HA lucerne (35 HA i 2011). Resten dyrkes med korn.

Ejner Christoffersen står for køerne, Lene (hans hustru) passer kalvene og Lars Christoffersen står for markarbejdet, samt den daglige blanding af foder og fodring af dyrene. Der er 2 medhjælpere i stalden og 1 i marken.

Der er søgt om tilladelse til at udvide besætningen til 750 køer + opdræt, alternativt 1000 køer og opdræt på Lars's gård. Hverdagens største udfordring er, at der sker noget og at dyrene har det godt.

Der var diskussion om indretning af kælvbokse. Ejner Christoffersen oplyste, at de nye kælvningsbokse til enkeltkøer med gummibund ikke er egnede til at kælte i, fordi køerne sviner dem til før kalven kommer. Hans erfaring er, at det er bedre køerne kælder i fællesboksen med dybstrøelse. Enkeltboksene benyttes kun, når det er nødvendigt at trække kalven ud. Helge Kromann sagde, at "Danske Anbefalinger" ikke må indeholde anvisninger, som strider mod loven, der foreskriver 1 kælvboks til en ko pr. 100 køer i besætningen. Derfor skal kritik af loven rettes andre steder hen.

Der købes brugte malkerobotter, fordi de er billigere. Erfaringen viser at malkerobotterne er for presset, når der er 60 køer pr. robot. Der bør ikke være mere end 50 – 55.

Kaffe og møde på Ørbæk Kro.

Efter kaffe på Ørbæk Kro, var der møde med **Helge Kromann** som ordstyrer. Der var indlæg af dagens værter, **Søren Hansen, Kresten Bjerre og Ejner Christoffersen**, efterfulgt af diskussion. Deres indlæg og diskussionen er refereret ovenstående under de enkelte bedrifter.

Desuden fortalte **Hans Christian Halmø** om indtryk fra en studietur til USA, med det formål at studere amerikansk kalvepasning.

Sidst i oktober til først i november var nogle landmænd med på en studietur til USA. De landede i Buffalo i staten New York. Der var desuden besøg på farme i Minnesota og Wisconsin.

Det er almindeligt at have køer et sted og kalve et andet sted. Kalvene får 4 l råmælk straks efter fødslen. De får råmælk i 2 døgn. Derefter får kalvene 4-5 l mælk to gange daglig. Nogle

steder gav de op til 12 l mælk daglig. Der tilstræbes høj tilvækst fra starten. Der fodres med mælk i 6 uger. Kalvene skal vokse meget i det første halve år. Derfor tildeles de store mælkemængder i starten. Der fodres med proteinrigt kraftfoder (22 %). Hø og andet fyldfoder er kun til dyr over 6 måneder.

Kalvehytter anvendes ikke så meget som tidligere. Det var ofte 2-rækkede kalvestalde, med styret tunnelventilation på langs af stalden. Alle kalvebokse havde åbne skillerum, for at sikre et godt luftskifte omkring kalvene. Efter mælkeperioden kom kalvene i store flokke i bokse, som blev strøet med halm, majs, eller eventuelt separeret gødning.

Køerne drægtighedstestes med Scanner efter 30 og 60 dage. Køer med tvillinger får speciel behandling. Enten goldes de tidligere end normalt, eller den ene kalv fjernes, mod forøget fare for abort til følge. Køerne kælvner i enkeltbokse. Køerne maltes straks efter kælvning og kalvene tildeles straks derefter råmælken. Flere steder gav de konsekvent køerne calcium lige efter kælvning, for at forebygge kælvningsfeber. BST-hormoner er på vej ud, fordi det ikke er rentabelt, når mælkeprisen er lav.

Kalvepasningen var meget systematiseret og konsekvent. Det så bedst ud, hvor driftslederen enten var ejer eller medejer af bedriften. Der blev besøgt en farm, hvor ejeren startede med 80 køer. Nu er der 2.500 køer. Det bevirker bl.a. at der kan være personale i kælvningsafdelingen døgnet rundt.

Løsdriftsforeningens kasserer **Kristian Sejersbøl** oplyste, at der planlægges vinterkursus til afholdelse mandag den 17. januar 2011. Der bliver fokus på lovgivning vedrørende miljøgodkendelser og staldindretning, samt fordele og ulemper ved biogas. Som noget nyt vil kurset foregå i kursuslokaler hos LandboMidtØst i Hinnerup ved Århus.

For at spare på foreningens udgifter til den efterhånden høje porto, bliver flest mulige udsendelser i fremtiden sendt med E-mail. Derfor vil Kristian Sejersbøl gerne have så mange E-mail adresser fra medlemmerne, som muligt. Det er fortsat muligt at få udsendelser med post, såfremt det ønskes.

Formand **Niels Tobiasen** afsluttede mødet med at takke dagens besøgsvarter med en vingave. Desuden omtalte han det utraditionelle program for dagens møde og sagde at han gerne ville have deltagernes mening om ideen med at fokusere mere på staldbesøg, på bekostning af det kulinariske og indlæg fra eksperter. Han takkede de fremmødte og ønskede dem god tur hjem.